

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

28. An Medicus possit adhibere morituro medicamentum dubium, & sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori? Et an peccet Medicus, qui adhibet medicamentum probabile, cum possit certum adhibere? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Et hæc omnia docet Pater Lugo ubi supra q. 9. n. 76. Et idem Præpositus in p. 2. q. 1. §. 1. art. 6. dub. 5. §. 1. sic ait: si consilium petatur in ordine ad forum externum, seu contentiosum, Aduocatus non potest dare consilium iuxta sententiam minus receptam; nisi saltem id ipsum declaret; quia alioquin clienti erit causa multorum damnorum, & expensarum cum tali casu valde imprudenter se gerat. Adde, quod non iudicetur probabile, quod Aduocatus in hoc casu possit dare tale consilium ex quo alteri aperte prævideantur graua damna sequutura, cum Iudices cognoscantur communitè sequi contrarium, viderique hoc casu reticens sententias probabiliores teneri ad restitutionem damni, quod cliens per tale consilium incurreret. Interim cum præfata cautione, & monendo de dubio cause, potest Aduocatus suscipere causam dubiam, & quamcumque probabilem; quia Aduocatus non profert sententiam, nec cogit Iudicem profert, sed solum proponit quæ Ius clientis possunt confirmare. Ita ille.

10. Et tandem non deseram hic apponere verba Ioann. Henrici in Compen. Cas. Moral. c. 1. §. 3. n. 19. sic asserens: Quando est Abogado sabe que la iusticia de su parte es prouable, y que la iusticia de la parte contraria es mas prouable, no puede defender su parte con buena conciencia, sino es auisando à su parte como tiene mayor prouabilidad la parte contraria; y este es el punto de mayor importancia de todos los que pratican los juristas: y si Christianamente se mirasse, no abria tantos pleitos, y escandalos en la Republica, ni tanto estrago en las conciencias. Sic Henricus, cui etiam adde nouissimè doctissimum Quiedo in p. 2. D. Thomæ tract. 5. contr. 3. punct. 10. n. 110.

RESOL. XXVI.

An Aduocatus possit sequi opinionem Antonij Cusaci & similitum Iurisconsultorum? Ex p. 2. tr. 13. Ref. 5.

§. 1. Hanc questionem tractauit Sancius in suis practiis disputationibus, & quia Codex rarus est, ponam per extensum eius verba: Animaduertendum (ait) plures Iurisconsultorum non aulos in praxi sectari opiniones Duareni, Cusaci, Donelli, Antonij Fabri, & aliorum, appellantesque illas opiniones solum theoreticas, & non practicas, tantumque ad scholarum ludum proficuas: nequaquam tamen ad in praxi iudicandum. In quo sanè decipiuntur. Nam imperceptibile est aliquam opinionem esse speculatiuè probabilem, & in praxi tutò amplexari non posse, cum probabilitas practica à speculatiua probabilitate oriatur: ab eaque solum differat, tanquam effectus à sua causa. Id enim quod quis opere exequitur iuste, vel iniuste, ab eo nascitur, quod scilicet speculatiue iudicauit posse agi licitè, vel illicitè, cum cognitio speculatiua dirigat voluntatem ad opus. Vnde in praxi tutò amplexari poterit Aduocatus talium Doctorum opiniones, imò fortè melius, quam aliorum, non ad eò theoreticè sapiendum. Nam illi, qui theoreticè rem plenius examinant, & fundamenta discutunt, melius quoque regulam ad operandum demonstrabunt. Aliàs nihil proderet aliquid, rem sanius percipere, nisi in ordine ad operandum certiore regulam constitueret. Nec oberit, quin horum Doctorum sententia sectari queat, quod magis communiter Iurisperiti illorum mentem non amplectentur, nec iudices iuxta talium opinionem sententias pronuntiant: id enim necessitatem non inducit aliis, quod videlicet contra theoreticorum doctrinam teneantur quoque iudicare, & quia præsumendum sit plures iudicum & Iurisperitorum contra talium theoreticorum sententias iudicantium id agere, quia ex proposito

eorum Doctorum doctrinam non discuffere, sed vnus alterius vestigia, tanquam greges, sequitur. Hæc Sancius disp. 64. n. 63. quæ valde sunt notanda; quia multum quotidiana, & in aliis libris minimè obuia.

RESOL. XXVII.

An Medicus si iuxta regulas medicina non haberet medicamentum certum, possit sequi opinionem minus probabilem circa aliquam medicamentum, relicta probabiliori?

Sup. hoc in Ref. seq.

Et quid, si habeat medicamentum certum? Ex p. 2. tr. 13. Ref. 7.

Sup. hoc cursum in Ref. nor. præterea. §. vi. inter medium & finem, vers. peccat Medicus.

§. 1. Non posse sine labe peccati mortalis, respondet Portellus in Addit. ad dubia Regularia, ver. opinio eligenda, n. 10. ubi citat Sotum, & Suarez, quibus ego addo Villalobos in sum. 10. tr. 1. diff. 1. n. 6. Valsq. in p. 2. tom. 1. diff. 64. c. 4. in fine. Bonac. de legib. disp. 2. q. 4. punct. 4. n. 22. Becan. in sum. tom. 1. tr. 1. c. 4. q. 9. n. 13. & Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 9. n. 41. Ratio est, quia faceret contra debitam charitatem, proximo indigenti exhibendam; quæ petit, vt certiori modo, quo possumus, ei subueniamus.

2. Non desunt tamen DD. qui in hoc casu asserunt, posse Medicum vti opinione probabili. Et ita docet apud Sanchi, ubi supra. Azorius tom. 1. lib. 2. c. 17. q. 11. Aragonius in 2. 2. q. 62. art. 4. dub. pen. & Salas in p. 2. q. 21. tr. 8. disp. vnica, sect. 15. nu. 158. quibus ergo addo Montefinum in p. 2. tom. 1. disp. 29. q. 5. num. 214. & nouissimè Sancium in practiis disputationibus, disp. 44. num. 3. 6. ubi cum citatis DD. notat, quod si medicamentum esset certum, tunc teneretur Medicus ex charitate, & iustitia illud applicare: quia certum pro dubio relinqui non potest. Ratio verò, quare vti possit opinione probabili, est, quia iuxta suam conscientiam applicat id, quod salutariter probabiliter arbitrat.

RESOL. XXVIII.

An Medicus possit adhibere mortuo medicamentum dubium & sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori?

Et an peccet Medicus qui adhibet medicamentum probabile, cum possit certum adhibere?

Et quid si illud adhibet, de quo vtriusque sint aequè probabiles opiniones, quod multum proderit aut nocerit?

Et an, si Medicus in ea esset opinione vt existimaret medicamentum noxium fore, peccet contra iustitiam præbendo illud medicamentum, iuxta opinionem probabilem aliorum? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 132.

§. 1. Respondent aliqui, quod Medicus in casu dubio, an medicamentum salutare sit, vel noxium, non existente alio certiori, & aliunde æger desperetur de vita, licitè potest dictum medicamentum præbere. Sufficit etiam vt medicamentum æquè probabiliter sit profuturum, & hæc ex multis tenet Alphonsus de Leone de offi. Confess. relect. 2. n. 193. & 194. qui subdit quod si circa medicamenta adhibenda adsint opiniones Doctorum, quarum vna sit probabilior, alia minus probabilis, teneretur Medicus sub peccato mortali sequi probabiliorē, & hoc vltimum differt à primo, quia ibi agitur de ægro desperato, pro cuius remedio offertur vnum tantum medicamentum dubium, an profuturum, vel nociturum. Hic agitur de omnibus ægris, pro quorum remedio offeruntur plura medicamenta, quorum aliud secundum probabilem opinionem tantum est profuturum, aliud secundum

dum magis probabilem. Vnde non solum Medicus tenetur sequi probabiliorem, & tutiorem opinionem, vbi contraria opinio probabilis est, quod medicamentum sit noxium, sed etiam vbi certum sit non nocere, sed fit de eo opinio, quod magis proficit, & ita etiam docent Doctores, quos citavi in part. 1. tract. 1. 3. resol. 7.

Quæ hic est Ref. antecess. dens.

Sup hoc etiam certum in Ref. præcedenti, lib. 6. ante finem.

2. Sed ibi pro affirmatiua sententia non paucos adduxi, asserentes, quando nullum medicamentum est certum, sed varia inter Medicos intersunt opiniones circa medicamenta illi morbo applicanda, & aliunde saltem agroti non est desperata, licere Medico sequi opinionem minus probabilem, relicta probabiliori, quia quod ex probabili ratione efficitur, temeritate, ac imprudentia vacat, ergo & culpa.

3. Nota etiam quod stando in opinione contraria docet Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. c. 9. num. 41. non esse contra obligationem iustitiæ ex Medici officio debitam, vti opinio illa minus probabilis, sed contra debitam charitatem proximo indigenti exhibendam, quæ petit, vt certiori medio, quo possumus, ei subueniamus. Sicut idem author dicit de Ministro Sacramentorum eligente opinionem minus probabilem. Sed hoc vltimum non admittit Merolla absolute tom. 1. disput. 3. cap. 4. coroll. 5. num. 198. & existimat tunc esse tantum verum, quando Medicus non habet propriam opinionem circa medicamentum morbo applicandum, an sit saluterum, vel noxium, ita vt neutri parti contradictionis simpliciter adhareat, sed solum iudicet vtramque partem esse probabilem ob diuersas aliorum Medicorum opiniones. Nam si ipse in ea esset opinione, vt existimaret medicamentum noxium fore, peccaret contra iustitiam, præbendo id medicamentum, iuxta opinionem probabilem aliorum, sicut dixi num. 162. de iudice, qui fert sententiam secundum aliorum opinionem, relicta propria. Ratio est, quia eo ipso quod infirmus vocat ad se potius hunc Medicum, quam alium, tacite vult ab eo curari secundum propriam opinionem, quia de illius scientia confidit, ergo iniuriam facit Medicus infirmo si det illi medicamentum, quod existimat fore noxium, quamuis opinionem aliorum Medicorum dicentium esse saluterum, probabilem iudicet. Probatur consequentia, nam si iuxta aliorum Medicorum opinionem medicamentum præberet, non tam ipse, quam alij dicerent infirmum curare, sicut diximus supra de iudice, qui fert sententiam secundum opinionem aliorum. Et post hæc scripta inueni circa dubium præsentis resolutionis sic asserere Malderum in part. 2. q. 19. art. 3. disput. 86. §. 7. Peccat Medicus qui adhibet medicamentum probabile cum possit certum adhibere: item si illud adhibeat, de quo vtrinque sunt æquæ probabiles opiniones, quod multum proderit, aut nocebit, etiam si nullum certius adhibere possit, nisi forte in certissimo alioqui aget versetur periculo, cui expediat vel hoc periculoso remedio succurri. Rectè tamen monent DD. potius standum esse experientia, quam opinionibus. Sequitur hæc asseritio satis ex præcedenti; vna enim ratio, quæ vbi urgebatur in medicina spirituali Sacramentorum etiam hic locum habet. Sicut enim ibi Sacerdotis officium postulat, vt certam relicta incerta adhibeat spirituales medicinam, ita Medicus certissimum remedium adhibere debet, quare si secundum probabiliorem opinionem medicamentum sit lethale, peccat mortaliter id applicans Medicus. Item si dubitet an ne profuturum sit, vel nociturum, etiam si intendat eius virtutem experiri. Neque enim Medicus, vt bene Plinius, potest dilcere periculis agrotum, & experimenta per mortes agere. Imò etiam si probabilis sit non nociturum, sed profuturum, modò verè periculum probabile sit quod nocebit, non licebit eo vti, etiam si certum non suppetat, nisi in casu, quo certissima mors impenderet agro, quo casu existimant etiam illud licere adhibere, quod

probabilis est nociturum, modò verè probabile sit profuturum. Ita Malderus.

RESOL. XXIX.

An qui probabiliter putat rem esse suam, etiam si probabiliter reuocatur ab altero, possit de illa facere occultam recompensationem, si ius suum non possit defendere, coram iudice?

Et quid, si probabilis est rem esse illius, qui illum possidet? Exp. 9. tr. 9. & Mil. 4. Ref. 4. alias 44.

§. 1. **Q**uestio est curiosa, & ad illam affirmatiue respondet nouissimè Pater D. Stephanus Spinula Congregationis Somahe in suo eruditissimo Opusculo de Elect. opin. disp. vlt. sect. 7. vbi si alicuius probabiliter etiam dici potest, cum, qui ius probabile habet ad aliquam rem, quæ ab alio detinetur, quod ius in iudicium deferre non potest, posse licet occultè compensationem facere; quia suo iuri ad eam bene factum dato, quomodo potest alia via satisfacere? Debet ergo illud ius haberi pro nullo: in dubio quidem potest, quia in dubiis melior est conditio possidentis; sed in casu opinionis probabilis nonne debet quid plus posse facere? semper tamen intelligo, supposito, quod ex opinione probabilis facti, nempe quod res sit sua, posse habere opinionem probabilem, quod sibi illa sit ad iudicanda, ad eò vt verè sibi deberi, probabiliter opinetur, & licet communis sententia Doctorum videatur esse in contrarium, tamen Cardinalis de Lugo nihil propendit in hanc sententiam, de iust. & iur. disp. 6. sect. 5. vbi etiam notat Doctores contrarium asserentes inconsequentia, quia id negant in vniuersali, & in genere: concedunt autem compensationem occultam cum opinione probabili in particularibus materiis. Videatur dictus Cardinalis loc. cit. vbi soluit omnia argumenta in contrarium.

2. **V**rgeo, si probabilis est rem esse illius, qui non possidet, re delata ad iudicem poterit index, quin debeat à possessore ereptam, illi adiudicare; dictum est enim disput. præced. sect. 6. concl. 2. teneri iudicem sententiarum pro parte probabiliori; ergo si non possit illi ad iudicem deduci, ne qui non possidet, priuatur suo iure, poterit occultè compensationem facere. Insto, poterit index, vel debet pro illo sententiarum. Quare? quia illi debetur res ab alio possessa, si non deberetur, non possit index rem illi adiudicare. Neque verò solum debetur post sententiam; sententia enim non facit quod res alteri debeat, sed rem adiudicat alteri. Supponit rem deberi, & ex hoc potero hæc opinionem iuris vti, & occultam facere compensationem. Claudio: Res mihi debetur & quare non potero, ea via, quæ supra preest, citra scandalum iuri meo satisfacere?

3. **D**ices. Est veluti axioma in materia iustitiæ, quod à non liquido ad liquidum non datur compensatio; sed ius probabile ad rem non est ius liquidum; ergo non potest fieri compensatio accipiendo rem liquidam. Respondetur: Illud axioma absolute prælatum, si comprehendat etiam iura probabilia, nec in sententia Aduersariorum esse verum; nam concedunt Aduersarij, quod si alicui legatum relinquatur in testamento non solemnè, licet non possit in foro fore legatum repetere, posse tamen occultam facere compensationem; quia probabile est, quod tale legatum de iure nature sit validum, ac proinde probabile est, quod sibi debeatur. Neque enim certum est tale legatum sibi deberi, quia probabilis est aliorum sententia negantium in hoc casu vllam obligationem orti ex iure nature, ac proinde